

Τό θέατρο της Βεργίνας.

Κατά τη φετεινή περίοδο των ανασκαφών στη Βεργίνα, αποκαλύφθηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος του τό θέατρο, γεγονός που αποτελεί αδιάφυστο στοιχείο για την ταύτιση του χώρου με την πρωτεύουσα των Μακεδόνων, τις Αιγές.

Τό θέατρο - δημιουργήμα του ελληνικού πολιτισμού, χρονολογείται στον 4ο αι. π.Χ. και σχετίζεται άμεσα με την πληροφωρία του Διόδωρου Σικελιώτη, ότι ο Φίλιππος δολοφονήθηκε στο θέατρο.

Η όρχηστρα του έχει διάμετρο 30μ., ανάλογη στο μέγεθος με του θεάτρου της Επιδαύρου και της Μεγαλόπολης.

Ός τώρα έχουν αποκαλυφθεί τα λίθινα έδρανα της πρώτης σειράς, τό ρείθρο και τα θεμέλια της δυτικής παρόδου.

Θεμέλια δύο σπιτιών, μεγάλος περίβολος ίσως στρατιώδου και μικροί άκόμα τάφοι συλημένοι άλλα με τοιχογραφίες στην πρόσοψη, συμπληρώνουν την εικόνα της πρωτεύουσας των Μακεδόνων.

Χρυσά από την Άμφιπολη.

Στό Μουσείο της Καβάλας έκτιβενται τό χρυσά εύρηματα από τις ανασκαφές των τελευταίων έτών στην Άμφιπολη - την πόλη που έχτισαν οι Άθηναίοι στις έκβολές του Στρυμόνα. Χρυσά στεφάνια, περιδέρια, δαχτυλίδια κτλ. είναι προϊόντα του εργαστηρίου χρυσοχοίας που ύπήρχε στην πόλη.

Εύρηματα Παλαιολιθικής έποχής από την Καβάλα.

Έξαιρετικής σημασίας πέτρινα εργαλεία (πελέκες, θελώνες, λεπίδες κτλ.) που μαρτυρούν την τεχνολογική εξέλιξη του ανθρώπου της παλαιολιθικής έποχής, βρέθηκαν κοντά σε βραχοκαταψύγια στις περιοχές Ζυγός, Κρουνέρι και Φίλιπποι. Χρονολογούνται από τό 500.000 ως τό 5.000 π.Χ.

Νεκροταφείο άγνωστης άρχαίας πόλης στη Χαλκιδική.

Στην περιοχή Άγ. Παρασκευής στη Χαλκιδική αποκαλύφθηκε άρχαίο νεκροταφείο, άγνωστης ως σήμερα άρχαίας πόλης. Τά πλούσια εύρηματα των τάφων (άργυρά, χάλκινα, σιδερένια πηλίνα σκεύη και χρυσά από τοπικό έργαστήριο) μαρτυρούν ότι τό νεκροταφείο άνήκει σε μία εύρωστη οικονομικά πόλη στην περιοχή του άρχαίου Άνθεμουντα, ή οποία άμως δέν έχει άκόμα έντοπιστεί.

Προβλήματα των Έκτάκτων Άρχαιολόγων.

Στά τέλη του Σεπτέμβρη (22-9-82) ο Σύλλογος Έκτάκτων Άρχαιολόγων έδωσε συνέντευξη τύπου στην οποία τονίστηκαν τά προβλήματα των μονιμοποιηθέντων (με τόν Ν. 1189/82) Έκτάκτων Άρχαιολόγων: Η διαμάχη που έχει ξεσπάσει μεταξύ του Συλλόγου των Έλλήνων Άρχαιολόγων και των Έκτάκτων Άρχαιολόγων τείνει νά καταληξει 1) στην έξαιρέση των Έκτάκτων από τό Ύψηρεσιακό Συμβούλιο, στη μη ένταξη και προαγωγή τους, 2) στην καθυστέρηση των Ύπ. Συμβουλίων για την ένταξη και προαγωγή τους κατά 2 μήνες, 3) στην προώθηση για δημοσίευση στο ΦΕΚ της άπόφασης της ένταξης τους, στόν 6ο μόνο βαθμό - τόν όποιο και είχανε πριν από τη μονιμοποίησή τους, 4) στό νά μη προχωρήσει για δημοσίευση ή όμόφωνη άπόφαση του Ύπ. Συμβουλίου για την προαγωγή τους.

Ζαχαρουργείο στην Κύπρο.

Στό φρούριο της Κάτω Πάφου βρέθηκαν δύο μυλόπετρες που χρησιμοποιούνταν για την έπεξεργασία ζαχαροκάλαμου.

Ές άλλου βυζαντινή σφραγίδα με τό όνομα στρατηλάτη, βρέθηκε μέσα σε άποθηκευτικό άγγείο, έπιβεβαιώνει την άποψη για την άρχική οικόδομήση του φρουρίου στους βυζαντινούς χρόνους.

Άθδρα. τάφοι του 7ου αι. π.Χ.

Δεκαέξι τάφοι του 7ου π.Χ. αι. αποκαλύφθηκαν στό Άθδρα της Θράκης. Τό γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί έπιβεβαιώνει την πληροφωρία του Ήροδότου σύμφωνα με την όποια πριν άπό την ίδρυση των Άθδρων τό 545 π.Χ. από Έλληνες της πόλης Τέω, ομάδα Έλλήνων από τις Κλαζομενες της Μ. Άσίας έπεδίωξαν νά εγκατασταθούν εκεί στό μέσα του 7ου π.Χ. αι.

Στά εύρηματα που περιείχαν οι τάφους περιλαμβάνονται και κορινθιακά άγγεια, γεγονός που φωτίζει τις σχέσεις της Θράκης με τη Ν. Έλλάδα.

Τό Γυμνάσιο της άρχαίας Άμφιπόλης.

Μεγάλο μέρος κτίριου με μνημειακή κλίμακα στην πρόσοψη, αποκαλύφθηκε στην Άμφιπολη πού σύμφωνα με τις έπιγραφές σε τιμητικά μνημεία, ταυτίζεται με τό άρχαίο Γυμνάσιο.

Οι ανασκαφικές ένδειξεις φανερώνουν ότι τό οικόδομημα καταστράφηκε από φωτιά.

Άνασκαφή στό Ίδαιο Άντρο.

Η σπηλιά του Ψηλορείτη, πού σύμφωνα με την παράδοση γενήθηκε ο Δίας πλουτίζει με τό εύρηματα της φετεινής ανασκαφής της ως τώρα γνώσεως μας για τη λατρευτική χρήση και τη λειτουργία του σπηλαιού. Κομμάτια από άγγεία του 1.800 π.Χ. φανερώνουν ότι ήταν τόπος λατρείας καλύτερης από τις πληροφωρίες που μάς είχαν δώσει τά ως τώρα περίφημα εύρηματα (λέβητες, άσπίδες κτλ.).

Μακεδονικό κράνος από τη Μεγαλόπολη Λακωνίας.

Κοντά στό χώρο του λιγνιτωρυχείου στην Μεγαλόπολη, βρέθηκε μέσα σε άρχαιο πηγάδι έπίχρυσο μακεδονικό κράνος διατηρημένο άριστα μαζί με διάσπια άγγεία έλληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων.

Έκθεση εικόνων κρητικής σχολής, 1400 - 1600

Στις 17 του Γενάρη άνοιξε στο Μουσείο Μπενάκη έκθεση εικόνων κρητικής σχολής. Στα πλαίσια της έκθεσης θα δοθεί μία σειρά 7 διαλέξεων, από ειδικούς, σχετικά με την τέχνη των εικόνων και το πολιτιστικό υπόβαθρο που τις δημιούργησε.

Άνασκαφή Νεκροταφείου τύμβων Πωγωνίου

Γιά τέταρτη χρονιά συνεχίστηκε το καλοκαίρι το 1982 από τον Επίμηλητη κ. Ήλια Ανδρέου η άνασκαφή του νεκροταφείου τύμβων στη θέση Παλιούρια Παλιόπυργου στο Πωγωνίσι.

Φέτος ολοκληρώθηκε η άνασκαφή δύο τύμβων (Β και Γ) και άρχισε έρευνα στον οικισμό με τον καθορισμό τριών οκτώακρων και άλλων καμπύλων κτιρίων προϊστορικών χρόνων. Η φετεινή έρευνα έφερε σε φώς καινούργια στοιχεία, όπως τά κορινθιακά άγγεια που βρέθηκαν στον τύμβο Γ, τά οποία αποδεικνύουν την έπικοινωνία των κατοίκων της περιοχής με τό νότο στους άρχαίους χρόνους.

Στους τάφους που έρευνηθήκαν διαπιστώθηκαν ενδιαφέροντα ταφικά έθιμα και βρέθηκαν πλινθα χειροποίητα άγγεια, σιδερένια άντικειμενά και αφρονόβλια, που χρονολογούνται από τον 11ο μέχρι τον 4ο αιώνα π.Χ. Στο χώρο μεταξύ των τάφων βρέθηκαν πολλά όστρακα από άγγεια που μπορούν να χρονολογηθούν στην πρώτη και ύστερη έποχή του χαλκού (2000 - 1100 π.Χ.).

Έντοπίστηκαν και άλλες συστάδες τύμβων που έκτείνονται από Α προς Δ σε μήκος περίπου τριών χιλιομέτρων και άκτινα 500 μ. είναι δε αδύνατο να ύπολογιστεί ό άκρησις αριθμός τους.

Μία έπίσης σημαντική διαπίστωση

είναι ό έντοπισμός σε άποστάσεις όμάδων πολλών θεμελιών από κτήρια καμπύλα, κυκλικά και όρθωγώνια.

Άρχαία πόλη σε πασσάλους στη Β. Ίταλία.

Στό θυβό της λίμνης Βιβερρόνε κοντά στό Τουρίνο, άποκαλύφθηκε μία από τις μεγαλύτερες παραλιμνίες πολιτείες της έποχής του χαλκού (3η και 2η π.Χ. χιλιετία) στην Ευρώπη.

Ήρθαν στό φώς λείψανα έβδομηντα σπιτιών πάνω σε πασσάλους ύψους 4 έως 6μ και εύρήματα που φανερώνουν ότι οι κάτοικοι άσχολούνταν με την άλιεία.

Τό πλοίο των πολεμιστών του Ριάτσε.

Στά ανοιχτά των άκτών του Ριάτσε και σε άπόσταση 100μ από τό σημείο που είχαν άνακαλυφθεί τά δύο χάλκινα άγάλματα, έντοπίστηκε από ψαροντουφεκάδες τό ναυάγιο του πλοίου που τά μετέφερε.

Τό πλοίο της Κυρήνειας.

Τό Έλληνικό Ίνστιτούτο προστασίας ναυτικής παράδοσης σε συνεργασία με τό Institute for Nautical Archaeology του Πανεπιστημίου του Τέξας προχωρεί στην ναυπήγηση του όμοιώματος του γνωστού πλοίου που σήμερα βρίσκεται συναρμολογημένο στό κάστρο της κατεχόμενης Κυρήνειας.

Στόχος της προσπάθειας αυτής είναι να φωτιστούν όρισμένα έρωτήματα σχετικά με την ναυπήγηση και τον πλοίο των άρχαίων πλοίων.

Κέντρο Μελετών Ίονίου.

Μιά όμάδα Έπτανήσιων έπιστημόνων και λογίων ίδρυσε έπιστημονική

έταιρεία με την έπωνυμία «Κέντρο Μελετών Ίονίου» και έδρα την Άθήνα. Σκοπός του Κέντρου αυτού κατά τό έγκεκριμένο καταστατικό του είναι ή προώθηση και ό συντονισμός της έπιστημονικής έρευνας στο χώρο του Ίονίου και ή καταγραφή, μελέτη και προβολή των μνημείων της ιστορίας, της τέχνης, του πνεύματος και της λαϊκής παράδοσης καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος του Ίονίου. Για την έπιτευξη των σκοπών αυτών τό Κέντρο θα πραγματοποιεί έπιστημονικά προγράμματα, θα εκδίδει την Ίονια Βιβλιογραφία και σειρά έπιστημονικών μελετών, θα οργανώνει έπιστημονικά συνέδρια και κύκλους έλευθερών σπουδών καθώς και ειδικά μαθήματα βοηθητικών έπιστημών της ιστορίας και της ιστορίας της τέχνης, όπως ή παλαιογραφία, ή διπλωματική, ή μουσική παλαιογραφία κτλ.

Η ίδρυση και λειτουργία του «Κέντρου Μελετών Ίονίου» καλύπτει μία πραγματική ανάγκη. Ό Ίόνιος χώρος έχει ιστορική ιδιαιτερότητα, που πηγάζει από ή γόνιμη συγγένευση Έλληνικών καταβολών με τά άγανατημένα ευρωπαϊκά ρεύματα και τις ιδέες.

Προσωπική διευθύνση του Κέντρου: όδός Ίπποκράτους 33, τ.τ. 144, Άθήνα (καθηγητής Σπύρος Τρωιάνος). Τηλέφωνο 36.35.201, 77.85.241.

Ευχόμεστε στό νέο αυτό έπιστημονικό Κέντρο έπιτυχία στο έργο του και εύόδωση των προσπαθειών του.

Η πομπή των Παναθηναίων στην Η.Π.Α.

Στό Πανεπιστήμιο του Illinois εκτίθεται πιστό άντίγραφο της ζωφόρου του Παρθενώνα που άπεικονίζει την πομπή των Παναθηναίων. Τό αντίγραφο αυτό προέρχεται από έκμαγεία που είχαν γίνει τον 17ο αιώνα και άποτελούν τη μοναδική μαρτυρία για τμήματα που είτε καταστράφηκαν είτε έχουν ύποστει φθορές.

Έλληνική πόλη στό Αφγανιστάν.

Οι άνασκαφικές έρευνες που είχε άρχισι όμάδα άρχαιολόγων της Γαλλικής άρχαιολογικής άποστολής

στό Άφγανιστάν από τό 1926 γιά τόν έντοπισμό έλληνικής πόλης στην κοιλάδα της Βακτρίας, πρωτεύουσα της Βακτριανής, έφεραν άποτελέσματα στην περίοδο 1965 - 1978. Ή περιοχή όμως στην όποια άποκαλύφθηκε ή άρχαία έλληνική πόλη βρίσκεται κοντά στό Σοβιετοαφγανικά σύνορα στό 'Αι - Χανούμ.

Μνημεία καί κτίρια από τούθλα, κολώνες, νομίσματα, κομμάτια από άγάλματα καί μωσαϊκά της έλληνιστικής έποχής, φανεράνουν τή λαμπρή παρουσία τούς έλληνικού πολιτισμού στό βάθος της 'Ασίας.

Ή Γαλλία καί ή προστασία της πολιτιστικής της κληρονομιάς.

Ή προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στη Γαλλία έχει έκφραστεί νομοθετικά εδώ καί ένάμισο περίπου αιώνα - μέ ιδιαίτερο ένδιαφέρον γιά τά μνημεία τών νεότερων χρόνων - καί επομένως ή εκεί μακρόχρονη πείρα δέν είναι άσκοπο νά ληφθεί υπόψη καί σέ μάς.

Σκοπός τών νέων μέτρων που προτείνονται είναι ή προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, σέ πολύ πλατεία έννοια, δηλαδή περιλαμβάνει όλες τις μαρτυρίες καί όλα τά σημεία που ή ιστορία άφησε σέ μά χώρα καί που άποτελούν τήν πυκνότητα, πρακτικά δίχως όρια, της κοινωνικής μνήμης. Ή πολιτιστική κληρονομιά εκτείνεται από τήν άρχαιολογική μέχρι τήν άνθρωπολογία, περνώντας από τήν όργάνωση άρχείων κάθε είδους, καί κατά συνέπεια επιδιώκεται ή όργανική συνεργασία έπιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων.

Τελικός στόχος είναι ή συλλογή διατήρηση στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς, ή έρευνα - άποκατάσταση τους καί σέ τελικό στάδιο, άχι μόνον ή διαφύλαξη της, αλλά μέσα άπ' αυτήν, ή συμβολή στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας τών ανθρώπων της έποχής μάς.

Γιά τήν επίτευξη αυτών τών στόχων, άναδιοργανώνονται οι άρμοδιες υπηρεσίες. Σέ τοπικό επίπεδο, προτείνεται νά δημιουργηθούν υπηρεσίες καί τεχνικές μονάδες που θα περιλαμβάνουν τή συλλογή στοιχείων καί δεδομένων, έργαστήρια συντήρησης καί άναστήλωσης, καθώς καί «τράπεζες δεδομένων». Σέ

έθνικό επίπεδο, ένα Ίνστιτούτο πολιτιστικής κληρονομιάς, που θα λειτουργεί σάν κέντρο άνωτάτης σχολής αλλά καί σάν κέντρο σεμιναρίων καί έρευνας, θα διαμορφώνει πολύδύναμη στέλεχη, που θα συνεργάζονται στενά. Άνώτατο όργανο θα είναι ένα «Άνώτερο συμβούλιο πολιτιστικής κληρονομιάς».

Μία από τις άξονικότερες άλλαγές που προτείνονται στό σημερινό σύστημα είναι εκείνη που άφορά τήν επέμβαση τών άρμόδιων γιά τήν πολιτιστική κληρονομιά στην έκδοση οικοδομικών άδειών. Σημειώνουμε ότι μετά από μετarrύθμιση του προϊούσαντος συστήματος, οι δήμαρχοι καί οι πρόεδροι κοινότητας είναι σήμερα, άποκλειστικά άρμόδιοι γιά τήν έκδοση τών άδειών αυτών. Τώρα προτείνεται νά συμμετέχουν, μέ άποφασιστικό ρόλο, στην καθορισμό τών χρήσεων γής καί στην έκδοση οικοδομικών άδειών, οι κατά τόπους υπηρεσίες γιά τήν προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, ώστε νά έξασφαλιστεί ή τελευταία μέ καλύτερο τρόπο, μετά τά όσα εδειξε ή πείρα τών τελευταίων ετών.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Α' Συνέδριο Λακωνικών Μελετών

Κατά τό διάστημα 5 - 7/6/1982 έγινε στόος Μολάους τό «Α' Τοπικό Συνέδριο Λακωνικών Μελετών» υπό τήν αίγίδα του Ύπουργείου Πολιτισμού. Ή διοργάνωση καί ή πραγματοποίηση άνήκουν στην 'Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών, ή όποια μ' αυτό τό Συνέδριο έγκαινιάσει τό δεύτερο κύκλο τών τοπικών συνεδρίων της (άνά πενταετία τό διεθνές καί ένδιάμεσα ένα τοπικό σέ κάθε νομό).

Άπό τις 52 προγραμματισμένες άνακοινώσεις έγιναν 42, όλες σχετικές μέ θέματα της Λακωνίας. Άπό αυτές 15 κινήθηκαν στόν άρχαιολογικό χώρο, 10 ήταν σχετικές μέ τό Βυζάντιο καί 17 άσχολήθηκαν μέ θέματα τού νεότερου Έλληνισμού. Ό Κ. Στερίοπουλος, μέ βάση τις γραπτές πηγές καί τά άρχαιολογικά δεδομένα, ανέπτυξε τό θέμα «Ίθιναί άστερομηναϊκά μετακινήσεις Βοι-

ωτών πρós Πελοπόννησον καί ή κάθοδος τών 'Ηρακλειδών». Ή άνακοίνωση τού 'Εφορου 'Αρχαιοτήτων Θ. Σπυρόπουλου, πέρα από τή έπιστημολογική της άξία, είχε καί μεγάλο ένδημερωτικό ένδιαφέρον, άφού άναφερόταν στην άνασκαφή τού μεγάλου μυκηναϊκού θολωτού τάφου της Πελλάνας, τού λαξευμένου (!) κατά μεγάλο μέρος στόν έκει μαλακό βράχο. Ό Γ. Παπαθανασόπουλος, στην άνακοίνωση του «Ό ναυτικός χαρακτήρ τού νεολιθικού Διρού» ύποστήριξε ότι ο οικισμός τού Διρού ήταν ένα μεγάλο διαμετακομιστικό κέντρο. Ό όψιανός που έρχόταν γιά καταγρασία καί έπανεξαγωγή άνταλλάσσόταν μέ δημητριακά. Πολύ μεγάλη σημασία γιά τήν προϊστορία της Πελοποννήσου είχε καί ή άνακοίνωση τού άνθρωπολόγου Θ. Πίτσιου «Παλαιόανθρωπολογικά εύρήματα της Μέσα Μάνης II». Ή εύρεση δύο κρανίων σέ άπρόστο παραβάλασο σπήλαιο της Μάνης, έξαιτίας τού τρόπου τοποθετήσώς τους, παρέχει ένδειξεις γιά κάποιες τελετουργικές πράξεις σ' έκείνο τό άπότατο παρελθόν. Ό Jacqueline Christien ανέπτυξε τό θέμα «Topographie et problèmes historiques en Laconie orientale de la fin du V s. au debut du II s. avant J.C.» έξετάζοντας τό σύστημα όχυρώσεως τών συνόρων Λακωνίας καί 'Αργολίδας καί τό πώς όρισμένες από αυτές τις παραμεθόριες περιοχές περνάνε στην έπικυριαρχία τού 'Αργους από τά Έλληνιστικά χρόνια καί ύστερα. Ό Γιαν. Πικουλας, στην άνακοίνωση του «Τοπογραφικά Άίγους καί Αλύπτος», άφού μέ βάση τό κεραμικό ύλικό ύπαριθμν έρευνών, πρότενε τήν τοποθέτηση της πόλεως Αίγους στην περιοχή τού χωριού Καμάρα Μεγαλοπολίτιδος, άναφέρθηκε στό πρόβλημα τών μεθωριακών περιοχών Λακωνίας καί 'Αρκαδίας. Ό Έμ. Μικρογιαννάκης μέ τήν έργασία του «Συμβολή εις τήν Λακωνικήν έπυραρχικήν», πρότενε ως πατρίδα τού νεκρού που μνημονεύεται στό έπίγραμμα IG VI 723 μία τών πόλεων της όμοιοποντίας τών Όρειών στη ΝΔ Κρήτη. Ή Άλκμηνή Ντασιούλη-Σταυρίδη παρουσίασε «Τά Πορτραίτα Ρωμαϊκής Έποχής τού Μουσείου Σπάρτης». Ή Έλπ. Μητροπούλου άσχολήθηκε μέ τήν εικονογραφία της Κυβέλης, παρουσιάζοντας «Άδημοσίτευτο άνάλυφο Κυβέλης από τό Μουσείο Σπάρτης». Ή Άν. Ραμού-Χαϊιάδη, στην άνακοίνωση

της «Μεγαρικό ψήφισμα και Σπάρτη», τοποθέτησε το έν λόγω ψήφισμα πριν από την «έπιμαχία» Ἀθηναίων και Κερκυραίων και υποστήριξε ότι αυτό δέν ὑπῆρξε ἡ καταλυτική αἰτία τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ὁ Machmuð Elsaadani, σὲ θαυμάσια ἑλληνικά, ἀπάντησε καταφατικά καί μὲ πειθῶ στό ἐρώτημά του «Ὁ Ἄμασις ἦτο σύμμαχος τῶν Σπαρτιατῶν». Τέλος ὁ Ἰωάν. Ταϊφάκος, μὲ τὴν ἀνακοίνωση «Ἀντιπαρτυριατικὸς ὑπαινιγμὸς εἰς τὸν Ἰσχυρὸν» τοῦ Πλαῦτου, πειστικότερα ἀναχρονολόγησε τὴν κωμῶδια αὐτὴ στὰ 191 π.Χ.

Στὸ χῶρο τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καί ἐιδικότερα σὲ προβλήματα εἰκονογραφίας ἀναερέθηκαν οἱ ἀνακινώσεις τοῦ καθηγητῆ Ν. Δρανδάκης «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ τῆς Χρυσοπέτισσας» (μεταῦθ ἄλλων, γιά πρώτη φορά παράσταση τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα καί τῆς ἀμαζόνος Μαθυσσοῦ), τῆς Αἰμ. Γκισοῦρη, «Τοιχογραφίες ἀπὸ δύο ἀσκηταρίων τῆς Λακωνίας», καί τῆς Ἀρ. Καθβόδια, «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος τῆς Καλλονῆς». Σημειώνεται ἄκόμα οἱ ἀνακινώσεις τοῦ Μητροπολίτη Μονεμβασίας καί Σπάρτης Εὐστάθιου, «Τὸ παρά τὸ Γεωργιῶν ἐρεπιμῶνον μονῆριον Πρωφ. Ἰησίου» καί τοῦ Α. Σκόγκου «Τὸ Μετόχι τοῦ Π. Τάφου στὸ Μυστρά». Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἦταν γιά τὸ ἀποτελεσματὰ τῆς ἀνακίνωσής των Ἀλέξανδρου καί Χάρης Καλλιγιά γιά «Τὸ στίπι τοῦ Ἀσκαρη στὸ Μυστρά».

Καταποτιστική γιά τὴ μεσαιωνική τοπογραφία τῆς περιοχῆς Ἐλους Βοιωθῶν ἦταν ἡ ἀνακίνωση τοῦ Τάσου Γκριτσόπουλου, «Ἱστορικές καί τοπογραφικές ἀναζητήσεις ἐνῆ τῆν περιοχῆ τῆς Κοιλῆς Λακεδαιμόνος», ἐνῶ ὁ Π. Βελισσαρίου μὲ τὴν ἐργασία «Τοῦ Χελμού τὸ μέρη, Α' Παλιόχωρα Καλτεζῶν», ἔδωσε τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα τῶν ἐπιτόπιων ἐρευνῶν του γιά τὴ βυζαντινὴ καί φραγκικὴ μνημειακὴ τοπογραφία τῆς περιοχῆς. Ἀκόμη, ὁ Μιχ. Κορδῶσης μὲ θέση τῆς πηγῆς, ἔκανε μίαν σύνθεσὴ τοῦ «Ἐμπορίου στὴ Βυζαντινὴ Λακωνία».

Ἀπὸ τῆς σχετικῆς μὲ τὸ νεώτερο Ἑλληνισμὸ ἀνακινώσεως ἀναφέρονται οἱ ἀκόλουθοι: Τοῦ Ἀργ. Πετρονάκη «Ἐπιμολογικὸ σχολεῖο νεοκλασσικῆς μορφολογίας τοῦ 19ου αἰ. στὴ Λακωνία», μίαν προσπάθεια κατάταξης καί μορφολογικῆς ἐρμηνείας τῶν σχολείων ποῦ ἔκτισε ὁ Συγγρός, τοῦ Γ. Σαῖτα, «Οἱ ὀρθόλιθοι στὴ Μέσα Μά-

νη» ποῦ ἀποτελεῖ μέρος τῆς δουλειᾶς του γιά τὴ Μόνη, Ἡ Ἑλ. Ἀλεξάκη ἔκανε μίαν καταποτιστικὴ παρουσίαση τῶν «Οἰκισμῶν τοῦ Ζάρακα», ἐνῶ ὁ Περ. Παντελάκης προχώρησε σὲ αἰσθητικὲς παρατηρήσεις σχετικὰ μὲ «Τὸ χρῶμα στὰ λαϊκὰ στίπια περιοχῆς Μολῶν». Τέλος ἀναφέρονται οἱ ἀνακινώσεις τοῦ Ὀλλανδοῦ ἑλληνιστῆ Β. J. Slot, «Ἡ πειρατεία στὸ Αἰγαίον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας», μὲ ἀγνωστο ὕλικὸ ἀπὸ τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τῆς Χάγης καί ἡ πολὺ ἐνδιαφέρουσα γιά τὴν πρωτοτυπία τῆς ἀνακίνωσής του φυσιογνωστῆ Κ. Φερραίου, «Ὁ κύκλος γάμου καί ἡ συχνότης ἀρχαιολογίας τοῦ πληθυσμοῦ στὴν περιοχή Μονεμβασίας».

Γιάν. Α. Πικουλᾶς

Συνάντηση Σκανδιναυῶν Βυζαντινολόγων

Στῆς 19-9-82 ἀρχισε ἡ Συνάντηση Σκανδιναυῶν Βυζαντινολόγων, μὲ συμμετοχὴ Σκανδιναυῶν καί Ἑλληνῶν ἐπιστημόνων. Τὴν ἐναρκτήρια ὁμιλία ἔκανε ἡ κα Γκουλιὰ Ἀκερστρόμ - Χόουγκεν, Ὑφηγητρία τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Γκότεμποργκ. Μίλησαν ἐπίσης ὁ κ. Πέρ-Ιόνας Νόρντχάγκεν, Ὑφηγητρία τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ὄσλο μὲ θέμα «Ἡ Νορβηγικὴ ἐρευνα σχετικὰ μὲ τὰ παλαιохριστιανικά καί βυζαντινὰ μνημεια τῆς Θεσσαλονίκης» καί πραγματεύθηκε τῆς ἐργασίας τὸν Hans Peter L' Orange καί Hjalmar Jorj ἐπάνω στὴ Ροτόντα τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ ὁμιλητὴς πρόθεσε καί μερικὰ σχόλια στὴν προσωπικὴ του ἐργασία γιά τὸν Ἅγ. Γεώργιο (ἀνάγνωση τοιχογραφιῶν καί ψηφιδωτῶν): Τριάντα περίπου χρόνια ἔχουν περάσει ἐπὶ τότε ποῦ οἱ Ἑλληνικές ἀρχεῖ ἀδωσαν τὴν ἀδεια στοῦς Λ' Orange καί Jorj νὰ χρησιμοποιοῦν τῆς σκαλωσιῆς — ποῦ εἶχαν τοποθετηθεῖ στὸν Ἅγ. Γεώργιο, γιά τὴ συντήρηση τῶν ψηφιδωτῶν — γιά νὰ μελετήσουν, ἀπὸ κοντὰ τὴν εἰκονογράφηση τοῦ μνημείου. Σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία τῶν δύο Σκανδιναυῶν μελετητῶν τὰ ψηφιδωτὰ ἔχουν φιλοτεχνηθεῖ στὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. ἐπὶ Θεοδοσίου Α'. Σύντομα ἀναμένεται ἡ δημοσίευση τῶν ψηφιδωτῶν καί τῆς ἀναλύσεως τους. Ὁ καθηγητῆς Νορβηγίας μίλησε ἐπίσης γιά τὰ «φαιρωτικά ἀναθήματα στῆς πρῶμες εἰ-

κόνας», ἔθιμο ποῦ ἀνέρχεται στοῦς πρῶτους μεσαιωνικοὺς χρόνους ὅποτε, οἱ ποιοτὶ ἀφιέρωναν τάματα ὄχι μόνον σὲ φορητῆς εἰκόνας ἀλλὰ καί σὲ τοιχογραφίες. Ὁ καθηγητῆς Nordhagen εἶδεις παραδείγματα εἰκόνας, ζωγραφισμένων ἐιδικὰ γιά νὰ δεχτοῦν ἀφιέρωματα, στῆς ὁποῖες οἱ ἅγιοι ἐμοιάζν νὰ κρατῶν τὰ πρόσθετα αὐτὰ ἀντικείμενα. Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἦταν ἐπίσης ἡ ἀνακίνωση τῆς κας Elisabeth Piltz Καθηγήτριας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Uppsala ποῦ εἶχε σὰν θέμα «Ἔργα βυζαντινῆς τέχνης σὲ σουηδικῆς συλλογῆς». Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ βρίσκονται στὴ Σουηδία ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ κίλιας χροῖας καί πιστοποιοῦν τῆς ἐμπορικῆς σχέσεως τῶν δύο χωρῶν (χειρόγραφα, εἰκόνας, ἀμάλτα κ.λ.π.).

«Περὶ τῆς βυζαντινῆς ἐφυαλωμένης κεραμεικῆς τῆς Θεσσαλονίκης» μίλησαν οἱ Χ. καί Δ. Μπακιρτζῆ. Πρόκειται γιά τὴν πλούσια συλλογὴ τῶν κεραμεικῶν τῆς Ροτόντας τοῦ Ἅγ. Γεωργίου ποῦ θὰ ἔκτεθεῖ στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης. Τὸ ὕλικὸ καλύπτει ὅλο τὸ φάσμα τῆς βυζαντινῆς ἐφυαλωμένης κεραμεικῆς ἀπὸ τὸν 9ο ἕως τὸν 15ο αἰ. καί ἀποδεικνύει τὴν εὐρύτητα τῆς ἀκτίνας τοῦ θεσσαλονικιοῦ ἐμπορίου.

Ἡ Συνάντηση ἔκλεισε μὲ ὁμιλία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μ. Κατζῆδικῆ πάνω στῆς «Βυζαντινὲς Τοιχογραφίες τῆς Καστορίας».

Α' Πανελληνίου Συνεδρίου Ἀνθρωπολογίας.

Στῆς ἀρχῆς τοῦ Ὀκτωβρίου (1 - 3) 1982 ὁργανώθηκε στὸ Ἀνθρωπολογικὸ Μουσεῖο - Στήλαιο Πετραλίων Χαλκιδικῆς τὸ Α' Πανελλήνιον Συνεδριὸν Ἀνθρωπολογίας μὲ διεθνή συμμετοχὴ. Κάθε μίαν ἀπὸ τῆς τρεῖς μέρες ἦταν ἀφιερωμένη σὲ ἕνα θέμα: 1) Ἀνθρωπολογία - Ἀρχαιομετρία, 2) Ἐθνολογία - Γλωσσολογία - Κοινωνιολογία - Ἐπιστημολογία - Τέχνες καί 3) Ἀρχαιολογία - Φωτογραμμετρία - Στήλαιοιολογία.

Στὸ συνέδριον αὐτὸ δόθηκε ἡ εὐκαι-

ρία στους αρχαιολόγους κ.ά. έρευνήτες ή καταποσιτούν πάνω στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες.

Σεμινάρια 'Αρχαιομετρίας - 'Αρχαιολογίας - Συντήρησης

Υστερα από τό ενδιαφέρον που προκάλεσαν τά Σεμινάρια Αρχαιομετρίας - 'Αρχαιολογίας - Συντήρησης που διοργανώθηκαν τόν περασμένο χρόνο στό Δημόκριτο και τήν ευκαιρία που έδωσαν γιά ανταλλαγές απόψεων μεταξύ αρχαιολόγων - συντηρητών και θετικών επιστημόνων οι οργανωτές αισθάνονται υποχρεωμένοι νά διατηρήσουν τήν επαφή αυτή ζωντανή.

Γιά τό σκοπό αυτό οι επιστήμονες τού Δημόκριτου που ασχολούνται με 'Αρχαιομετρία αποφάσισαν νά οργανώσουν και φέτος από Δεκέμβριο μέχρι Μάιο μία καινούργια σειρά σεμιναρίων ή οποία έλπίζουν νά δώσει και πάλι ευκαιρίες γιά ενημέρωση, συζήτηση και ανταλλαγή ιδεών έτσι ώστε με τή βοήθεια τών θετικών επιστημών νά ανοιχτεί ή 'Αρχαιολογία σε καινούργιες σφαίρες αναζήτησης τού ανθρώπου στόν τόπο και τό χρόνο.

Πληροφορίες: Διεύθυνση Φυσικής, τηλ. 65.11.215

Συνέδριο Κλασικών Σπουδών.

Στήν Τσεχοσλοβακία (Πράγα) έγινε, από τίς 31 Αύγουστου ως τίς 4 Σεπτεμβρίου, ένα Διεθνές Συνέδριο έλληνο - Λατινικών Σπουδών. Πέντε υπήρξαν τά κύρια θέματα:

1) Σχέσεις μεταξύ τού 'Ελληνικού τού τού Ρωμαϊκού πολιτισμού: «'Ελληνική και ρωμαϊκή ιστορία», «'Ελληνική φιλοσοφία και θρησκεία από τόν 10 π.Χ. αϊ. ως τόν 3ο μ.Χ. αϊ.», «Ρωμαϊκή και έλληνική φιλολογία», «Εικονογραφικές έρμηνείες», «Πρόσφατες ανακαλύψεις στήν κλασική αρχαιολογία», «Γλωσσικός χαρακτηρισμός τών έλληνικών και τών λατινικών».

2) Symposium Vergilianum.

3) Βυζαντινολογικό Συμπόσιο.

4) Μυκητινολογικό Συμπόσιο.

5) Συμπόσιο σχετικά με τή διδασκαλία τών λατινικών.

Σεμινάριο με θέμα: «Θετικές 'Επιστήμες και 'Αρχαιολογία»

Τόν 'Ιανουάριο 1981, έλαβε χώρα στήν 'Αγγλική 'Αρχαιολογική Σχολή ένα μονοήμερο σεμινάριο με θέμα «Θετικές 'Επιστήμες και 'Αρχαιολογία». Με τήν ευκαιρία αυτή δόθηκε ή άφορμή σε επιστήμονες που ασχολούνται με διαφόρους τομείς τών αρχαιομετρικών έρευνών στήν 'Ελλάδα νά περιγράψουν και νά συζητήσουν τίς εργασίες τους με αρχαιολόγους.

'Εν όψει τού αύξανόμενου ενδιαφέροντος και τών εξέλιξεων τών αρχαιομετρικών επιστημών και τών εργασιών συντήρησης στήν 'Ελλάδα, μία παρόμοια συνάντηση έχει προγραμματισθεί γιά τήν 22 'Ιανουαρίου 1983.

Ό σκοπός τού σεμιναρίου θα είναι διττός, δηλαδή, νά έξεταστούν οι τάσεις στήν σύγχρονη επιστημονική έρευνα και νά παρουσιαστούν τά αποτελέσματα τών έρευνών αυτών —έντός πλαίσιοις εξειδικευμένων αρχαιολογικών θεμάτων. Τά θέματα θα περιλάμβαν τήν προέλευση τών μετάλλων σε χρήση κατά τήν 'Εποχή τού Χαλκού, τίς αρχαίες μεταλλουργικές τεχνικές, τήν προέλευση αρχαίων κεραμικών και τή χρονολόγηση με άνθρακα 14. Οι δύο προσκεκλημένοι όμιλητές θα είναι ο Dr. N.H.Gale και ο Καθηγητής κ. Ε.Τ.Hall τού Πανεπιστημίου τής 'Οξφόρδης.

Η' Διεθνές Συνέδριο 'Ελληνικής και Λατινικής 'Επιγραφικής.

Στίς 3 - 9 'Οκτωβρίου 1982 πραγματοποιήθηκε, στήν 'Αθήνα, τό 8ο Διεθνές 'Επιγραφικό Συνέδριο ελληνικής και λατινικής 'Επιγραφικής, τό οποίο θα παρουσιάσουμε στό έπόμενο τεύχος. 'Η έπιτυχία τού Συνεδρίου ήταν μεγάλη και τά τέσσερα κύρια θέματα που περιλάμβανε έδωσαν τήν ευκαιρία νά ακουστούν πολύ ένδιαφέρουσες όμιλιες.

Θέματα: 1) 'Η 'Επιγραφική και ή 'Αθήνα στόν 'Ελληνικό κόσμο. 2) 'Η 'Επιγραφική και ή Πόλη, από τόν 4ο π.Χ. αιώνα ως και τόν 3ο μ.Χ. αιώνα, 3) 'Η 'Επιγραφική και ή Θρησκεία στή Δύση, 4) 'Επιγραφική και θέσεις ελληνικές περιοχές.

BIBLIA

'Η θεμελίωση τού έλληνικού Κράτους, 'Οθωνική περίοδος 1833-1843

Ι.Α. Πετρόπουλος - Αϊκ. Κουμαριανού,

έκδ. Παπαζήση, 'Αθήνα 1982

«'Ενώ ή 'Ελληνική 'Επανάσταση έχει προσελκύσει από πολύ ένωρίς τό ενδιαφέρον 'Ελλήνων και ξένων μελετητών — ανεξάρτητα από τό γεγονός ότι έκκρεμει ακόμη ή συνθετική προσέγγιση τού θέματος — ή οθωνική περίοδος δέν έχει με τόν ίδιο τρόπο άπασχολήσει τούς ιστορικούς.

Όστόσο, ή βασιλεία τού 'Οθωνος (1833-1862) δέν άποτελεί μόνο μία ένότητα με μακρά διάρκεια στήν έλληνική ιστορία άλλα υπήρξε ή κρίσιμη εποχή μέσα στήν οποία οι 'Ελληνες προσπάθησαν, και με τήν πείρα που είχαν άποκομίσει από τόν 'Αγώνα, νά θεμελιώσουν τό ανεξάρτητο έλληνικό κράτος.

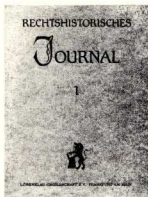
Προσεγγίζοντας στήν οθωνική περίοδο δέν πρέπει νά ξεχνάμε τίς καινούριες αντιλήψεις που άποτελούσαν τή βάση γιά τή δράση τών ανθρώπων. Στή διάρκεια τού 'Αγώνα, όταν ή ύμιαστη άπόφαση συντηρούσε άκμαία τήν εξέγερση, όταν ήταν δύσκολο νά γίνει με σαφήνεια πρόβλεψη γιά τήν έκβαση του, κάθε ένέργεια σχεδόν είχε τήν έννοια τού προσωρινού. Τό ίδιο συνέβαινε, μέχρις ένός σημείου, στήν περίοδο τού Καποδιστρια, άν και τότε πιά ή ανεξαρτησία δέν ήταν δυνατό νά άμφισβητηθεί. Στήν οθωνική περίοδο είχαν κιόλας διευθετηθεί πολλές από τίς προηγούμενες προβληματικές καταστάσεις: είχε ολοκληρωθεί ή έκλογή τού μονάρχη είχαν προσδιορισθεί τά όρια τού κράτους, είχε καθορισθεί με συνθήκη ή διεθνής τού θεση. Ό,τι άπέμεινε νά λυθεί ήταν νά καθορισθούν οι εσωτερικές συνθήκες σύμφωνα με τίς όποιες θα λειτουργούσε τό νέο κράτος».

L' Archeologie grecó - romaine

René Ginouvès, P.U.F. Paris 1982

Μολέ κυκλοφόρησε σε 2η έκδοση (έπαιυξημένη) τό πολύ χρήσιμο και καταποσιπτικό μικρό έγχειρίδιο (τής

σειράς Que-sais-je?, αρ. 54) του διακεκριμένου αρχαιολόγου, Καθηγητή R. Γίνουνης, με θέμα την «Ελληνο-ρωμαϊκή αρχαιολογία.»

Rechtshistorisches Journal
Löwenklau Gesellschaft E.V.,
Frankfurt am Main 1, 1982

Γεννητορία στόν κύκλο μας. Στό μαιευτήριο τής Löwenklau Gesellschaft τής Φραγκφούρτης είδε πρίν λίγους μήνες τό φώς ένα ζωηρό και κεφάλτο μωρό, πού καλά-καλά δέν είχε βγει απ' τήν κοιλιά τής μάνας του κι έβαλε τέτοιες φωνές, πού άναστατώθηκε ένα δλόκληρο συνέδριο Ιστορίας του Δικαίου· και τό χειρότερο: Ένοχλήθηκαν πολλά εύαισθητα αυτιά (άραγε μόνον αυτιά).

Άλλ' άς άφήσω καλύτερα τς παραβολές, γιά νά έξιστορήσω τό πράγμα με τή σειρά τους. Πρίν άπό ένάμιση περίπου χρόνο μερικά άνθρωποι με πολλές ιδέες μέσα στό κεφάλι τους γιά τήν καλύτερη κι όρθολογιστικότερη όργάνωση τής επιστημονικής έρευνας — γενικότερα τής Ιστορικής κι ειδικότερα στό χώρο του Δικαίου — κι άκόμη περισσότερο κέρι γιά δουλειά, άποφάσισαν νά δώσουν στην παρά τους μια, άν όχι πού σταθήρ, πάντως πού ευδιάκριτη νομική μορφή. Έτσι Ιδρύθηκε στή Φραγκφούρτη ή Societas Leuclaviani - ή Έταιρεία Löwenklau.

Η άνομασία τής Έταιρείας ξεκινάει άπό τό γνωστό μας J. Leuclaviani, τόν Ιστορικό του 16ου αιώνα πού άρχισε τς σπουδές του θυαντινού δικαίου στή Γερμανία και συνέδεσε τό όνομά του είδικά με τή Φραγκφούρτη, μια κι εκεί εκδόθηκε τό, και στή

μερα άκόμα βασικό, γιά τς πιά πών σπουδές έργο του Iuris Graeco - Romano tam canonici quam civilis tomii duo (1596).

Άφου πέρασε ένας χρόνος συνεργασίας και κοινής προσπάθειας, άρχισε νά γίνεται κοινή συνείδηση ότι κάτι έλειπε: Ένα όργανο σύνδεσης, διασύνδεσης και έπικοινωνίας — όχι όμως με τήν παραδοσιακή μορφή του περιοδικού, αλλά ως ένα μέσο γιά πρόκταση τής επιστημονικής καθημερινότητας σ' όλες τς έπιμέρους εμφανίσεις. Έτσι «συνελήφθη» ή ιδέα του Journal, πού και τό τίτλο του άκόμα έπρεπε νά δηλώνει τό Εξχωριστό του περιεχομένου.

Αυτό τό Εξχωριστό περιεχόμενο είναι μια πραγματικότητα. Με τό κέντρο θάρους στόν έλληνικό και Ιατινικό Μεσαίωνα και τή δικαιοϊστορική μεθοδολογία, τό «περιοδικό» περιέχει κάτι άπ' όλα. Δέ 'θ' άφήσουμε νά διασπασθεί ή ένότητα του κλάδου μας άπό τήν έξειδικευση τών έντύπων», τονίζε ό εκδόστης του D. Simon. Οί έπικεφ-ζλιδες τών στήλων του Journal, «Βιβλιοθήκη», «Περριτωσιολογία», «Προγράμματα», «Δοκίμια», «Πρακτική», «Ταξιδιωτικά σημειώματα», «Ερμητευτική», «Λεξικό», «Ανασκόπηση» και «Λεοντόδοντο», μαρτυρούν τήν πολυμορφία τής ύλης.

Λίγα λόγια γιά τς στήλες αυτές. Στή «Βιβλιοθήκη», τή στήλη με τς θιθλοκρισίες, θλέπει κανείς με ικανοποίηση τήν κριτική (άληθινά «κριτική») άνάλυση μελετών — και μικρών άκόμα σέ έκταση άπό περιοδική κι συλλογικά έργα, κι όχι μόνο θιθλιών και άυτοτελών συγγραμμάτων, όπως τό έχει καθιερώσει ή ρουτίνα τών επιστημονικών περιοδικών. Η παρούσαση περριτωσιών άπό τή μεσαιωνική πρακτική και νομολογία, με ιδιαιτερο ένδιαφέρón λόγω τής ιδιομορφίας είτε τών πραγματικών περριτωσιών είτε τής ύλης πού δόθηκε, βρίσκει τή σωστή τή θέση στήν «Περριτωσιολογία». Τά «Προγράμματα» προορίζονται γιά τήν

άναγγελία μελλοντικών εκδόσεων και έρευνητικών σχεδιασμών.

Τά «Δοκίμια», όπως θγναινε και άπό τόν τίτλο τους, προσφέρουν στέγη σέ μεγαλύτερες μελέτες, κυρίως θεωρητικές άναζητήσεις στό χώρο τής μεθοδολογίας. Ήδη σ' αυτό τόν τόμο έπισημαίνουμε τή μελέτη του D. Simon, «Die Krücke des anachronistischen Begriffs», όπου παραστατικά προβάλλονται οι κίνδυνοι πού περικλείει ή άναχρονιστική χρήση όρων και έννοιών στην Ιστορία του Δικαίου. Πρωτότυπος σέ σύλληψη και άρπια δομημένος είναι οι σκέψεις του L. Mayali στό «Le juriste médiéval et la mort».

Η στήλη τής «Πρακτικής» αποθλέπει στήν προβολή πρακτικών προβλημάτων πού άντιμετωπίζε σήμερα ή επιστημονική έρευνα. Με τά «Ταξιδιωτικά σημειώματα» ενημερώνεται ό άναγνώστης γιά συνέδρια και γενικότερα γιά επιστημονικές συναντήσεις. Η «Ερμητευτική» (Exegese) περιέχει ένώτερα εύρήματα και συμπεράσματα άπό τήν έπεεργασία του κείμενου τών πηγών. Άπό τόν τόμο πού έχω στό χέρι μου Εξχωρίζω δύο σμ.θολές, του Α. Schinck και τής M. Th. Fögen, πού άπόλυτα πειστικά εξαθαρίζουν τό πρόβλημα τής τά οποία δημιουργούσαν στούς μελετητές ένα χωρίο του Livius και μια διάταξη τών Πανδικτών. Άξιοπρόσεκτε πρωτοτυπία (μέσα σέ πολλές άλλες) άποτελεί ή στήλη «Λεξικό». Πρόκειται γιά ένα λεξικογραφικό παράρτημα, όπου αναλύονται γλωσσικά έννοιες και όροι ή παρόχονται στοιχεία γιά πρόσωπα πού εμφανίζονται στίς άλλες σελίδες του τόμου. Τή μεγαλύτερη όμως πρωτοτυπία άποτελεί άσφαλός ένα περιοδικό που... βιβλιοκρίνεται μόνο του! Βλέπε «De unguibus leonum oder von den Domen in den Löwenklauen» στή στήλη «Ανασκόπηση». Η έπικεφαλαία τής τελευταίας στήλης, τό «Λεοντόδοντο» (Löwenzahn), περιέχει ένα λογοπαίγιο. Θυμίζω ότι Löwenzahn είναι τό γνωστό άγριοουλύουδο, άφάκη (είδος βίκου) σέ μάς ταυτόχρονα όμως αναλυόμενη ή λέξη στό δύο συνθετικά τής σημαίνει και τό δόντι του λιονταριού. Έτσι στή στήλη αυτή δημοσιεύονται σχόλια και κρίσεις — ίσως λίγο ...αχιμηρές.

Δέν μπορεί νά παραλείψω σ' αυτή τήν παρούσαση πού πού δίνει στόν τόμο έναν άνάλαφρο τόνο: Τήν εικο-

νογράφηση. Ήξαιτίας της όνομασίας της ή Έταιρεία έκανε τό λιοντάρι σημά τών έκδόσεών της. Έτσι και μέσα στις σελίδες του Journal θέλουμε συχνά νά φιγουράρουν διάφορα λιονταράκια, πού άλλοτε μοντζουρώνουν μέ μανία χαρτιά, άλλοτε ταξιδεύουν κι άλλοτε μελετούν μέ έμβριθεία σε βιβλιοθήκες. Και γιά νά ξαναγυρίσω στό μαρ ά τής άρχης του σημειώματος. Του εύχόμαστε νά μεγαλώσει και... νά ένηλικωθεί, διατηρώντας όμως όλη τη φρεσκάδα και μέ κάποια αούθαδεία πού έχει σ' αυτό τόν πρώτο του τόμο.

Σπύρος Τρωιάνος

Ή ζωή τών προγόνων μας στό κάτοπτρο κειμένων από πατύρους, Εισαγωγή, άρχαίο κείμενο, μετάφραση, σελίδα από 20 κείμενα πατύρων έποχής 3ου π.Χ. έως 6ου π.Χ. αι.

Εύ.Θανοπούλου - Αίκ.Θωμά - Θεοδ. Πατούνα - Αίκ. Σκύλλα

Έκδοση Μαθητικών Κοινοτήτων Γ' Λυκείου Θηλέων Λαρίσης, άριθ. 2, Λάρια 1978.

Μέ παράτρηση και καθοδήγηση του Λυκειάρχη κ. Κ. Τρυφερούλη, τέσσερις μαθήτριες του Γ' Λυκείου Θηλέων Λαρίσης συνέλεξαν, μετέφρασαν και σχολίασαν μέ σειρά από ένδιαφέροντα πατυρικά κείμενα: Ιδιωτικές επιστολές (άρ. 1, 2, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 19), αναφορά ένός βασιλικού ύπαλλήλου (3), προκήρυξη ένός δραπετή δούλου (4), προκοσύμωνα (5), έγγραφο σχετικά μέ τήν αναγόρευση του Νέρωνα ως αυτοκράτορα (7), έρώτημα σέ μαντείο (13), προσκλησεις σε γέμματα, γιορτές, γάμους (16 - 18), προσευχές (20). Πρόκειται γιά μέ αξιόπαινη προσπάθεια τόσο του κ. Τρυφερούλη όσο και τών μαθητριών του, ή όποια θά είναι κρίμα νά περιοριστεί στό αυλικό αϊτή. Περιμένουμε λοιπόν από τήν ομάδα τών πατυροφίλων της Λαρίσης νέες μελέτες τόσο πάνω στό ίδια τά πατυρικά κείμενα (συλλογές πατύρων κατά θέματα) όσο και μονογραφίες πάνω σε ειδικά σημεία τών κοινωνικών, θρησκευτικών, πολιτικών και οικονομικών δομών της άρχαιότητας, γιά τίς όποιες

οι πάπυροι άποτελούν πολύτιμο και άδιάδεμστο μάρτυρα.

Lord Elgin's Lady

Th. Vrettos

Haughton Mifflin Co., Boston 1982.

Κυκλοφόρησε τό νέο βιβλίο του Θεόδωρου Βρεττού πού άναφέρειται στόν ιστορία της γυναίκας του 'Ελγιν, ή όποία παρακολούθησε από κοντά τό δράμα της άρπαγής τών γλυπτών του Παρθενώνα. Τις πληροφορίες γύρω από τήν προσωπικότητα αύτης της γυναίκας, άντίεϊ ό συγγραφέας από διάφορα άρχαία στό Λονδίνο και τή Σκωτία. Μέσα από τήν άφήγηση διαφαίνεται ό μοναχός φανατισμός και ή άδίστακτη έπιθυμία του 'Ελγιν νά όποκτήσει τά έργα της κλασικής τέχνης, μη διάστάνους άκόμα και νά τά καταστρέψει.

Συντήρηση και άναβίωση παραδοσιακών κτιρίων και συνόλων

Έπιμ. έκδ. Α.Μ. Κωταίοπουλου, Α. Ξεναρίου-Μανασίου, Τ.Ε.Ε., Τμήμα Μαγνησίας, Θεσσαλονίκη 1982.

Πρόκειται γιά τόν τόμο τών πρακτικών του Διεθνούς Συμποσίου γιά τή Συντήρηση και Άναβίωση Παραδοσιακών Κτιρίων και Συνόλων πού άργανώθηκε στό Βόλο τό Σεπτέμβριο του 1981 από τό Τμήμα Μαγνησίας του Τεχνικού Έπιμελητηρίου 'Ελλάδος, μέ τή συνδρομή της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. και του Βρετανικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης. Ό τόμος περιέχει 22 εισηγήσεις και τίς συζητήσεις πού έπακολούθησαν: Ο ΑΡΥΡΡΟΠΟΥΛΟΣ: Παραδοσιακό σύνολο, συντήρηση, διατήρηση, μίμηση Σ ΣΑΜΟΥΧΑ: Η μεταμόρφωση της διατήρησης από άρχιτεκτονική σε πολεοδομικό προγραμματισμό στη Βρετανία Α. ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ: Η ταυτότητα και ό χειρισμός της παράδοσης: μερικά σχεδιαστικά θέματα. Ο ΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Προϊόνση γιά τή διατήρηση και καλλιέργεια της πολιτιστικής μας κληρονομιάς ή σε βάθος έντμήρωση και έκτίηση από τό λαό. Η ΧΟΛΕΒΑΣ: Έκπαίδευση και έξελίκωση του άρχιτεκτόνα στην άποκατάσταση της άρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Μ. ΒΑΛΑΣΑ: Η σημασία κοινωνικών και οικονομικών αϊτιών στό διατήρηση του κτιρίου. D. ΑΤWELL: Η άγνήλη πολεοδομική νομοθεσία και ή έπίδρασή της στό διατήρηση και συντήρηση. Α. ΞΕΝΑΡΙΟΥ - ΜΑΝΑΣΣΗ: Νομοθεσία προστασίας ιστορικού και παραδοσιακού δυναμικού στις χώρες: Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο, Όλλανδία, Γ. ΑΑΒΒΑΣ: Θεσμική προστασία της ελληνικής παραδοσιακής

άρχιτεκτονικής: φάσεις, άντιφάσεις, κίνδυνοι. Δ. ΚΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥΛΟΣ: Το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας συντήρησης και άναβίωσης παραδοσιακών κτιρίων και συνόλων. Τ.Ε.Ε. - Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας (Α. ΙΑΝΝΗΔΟΥ): Η άναβίωση τών οικιστικών συνόλων στην Έλλάδα. Η περίπτωση της Άνω Πόλης Θεσσαλονίκης. Ι. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Το πρόγραμμα του Υ.Π.Ε. γιά τή διάσωση της Πλακάς. Π. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ: Η άρχαιολογική τεκμηρίωση τών τοπικών στερεωτικών έπεμβάσεων σε κτιριακά συγκροτήματα μέ άγνηστη οικοδομική ιστορία: Η έπίδραση στό μαγερείο της Μονής Δοχειαρίου Άγίου Όρους. C. LANG: Μελέτες συντήρησης και άναβίωσης στη Βρετανία: Η γενική προέγγιση, οι τεχνικές και οι έφαρμογές. D. ΑΤWELL: Παραδείγματα πού ακαγάρουν τά πλεονεκτήματα της νομοθεσίας γιά διατήρηση στην Άγγλία και Ουαλία. Ι. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ: Η συμμετοχή τών παραδοσιακών οικισμών σε σύγχρονα αναπτυξιακά προγράμματα ένθικης και διεθνούς κλίμακας. Τ.Ε.Ε. - Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας (Α. ΤΣΙΑΠΡΑΝΗΣ): Η διατήρηση και προέγγιση του ιστορικού και φυσικού χώρου του Άγίου Όρους. Κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Π. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ: Προανασχρηκή και άρχιτεκτονική προμελέτη γιά τή άνέγερση νέας πτέρυγας στην άνατολική πλευρά της Μονής Γρηγορίου Άγίου Όρους. Σ. ΣΤΕΑΝΟΥ, Χ. ΣΙΑΣΑΜΠΑΝΗ-ΣΤΕΑΝΟΥ: Άλυκή Θεολόγος Θέσου διατήρηση και προαγωγή σε νέες χρήσεις. Σ. ΑΓΓΕΛΟΥΔΗ: Άνοβισή και... άναβίωση: ένα παράδειγμα. Τ.Ε.Ε. - Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας (Π. ΘΕΟΧΑΡΙΔΟΥ): Μία συνολική άντιμετώπιση του προβλήματος συντήρησης τών μνημείων ή έμβριθεία της Θεσσαλονίκης: Η άνάγνη ένάλια φορέα.

Γενικά, μπορούμε νά πούμε πως στόν τόμο αυτό περιλαμβάνονται γνώμες ειδικών γιά τήν 'τύχη' της παραδοσιακής μας κληρονομιάς και γιά τό ρόλο της πολιτείας στό διάσωση της.

Ή έργασία στην άρχαία 'Ελλάδα

Γκουσταύου Γκλότζ

Έκδ. Δίφρος, Αθήνα 1982

Τό έργο αύτό του διαπρεπούς Γάλλου έρευνητή και ιστορικού G. Glotz γραμμένο στό 1920, κυκλοφόρησε μεταφρασμένο και στό ελληνικά από τόν 'Αχ. Βαγενά. Έρευνάται εδώ, από τήν όμηρική ως τήν έλληνιστική περίοδο, ή στενή συνάρτηση της οικονομίας και τών κοινωνικών φαινομένων άρρηκτα συνδεδεμένων μέ τίς πολιτικές αλλαγές πού πραγματοποιήθηκαν στην Άρχαία Έλλάδα σε σύντομα χρονικά διάστήματα. Τό έργο είναι θεμελιώδες, χωρίς νά απευθύνεται μόνον στός ειδικούς έπίσημους. Ωστόσο, ή μετάφραση δέν μπορεί νά άποδώσει τό ύφος του συγγραφέα και μερικά σημεία είναι σκοτεινά, δυσνόητα και δέν άποδίδουν τίς έννοιες του πρωτότυπου.

Ίστορία της Ίονιας Ακαδημίας

Γεώργιος Τυπάλδος - Ίακωβάτος
Στ. Π. Άσδραχάς,
Έκδ. Έρμής, Άθήνα 1982

Με επίμελεια και σχολία του Στ. Άσδραχά, εκδόθηκε το μέχρι τώρα χειρόγραφο έργο του Γ. Τυπάλδου - Ίακωβάτου. «Στα 1837 ο Ίακωβάτος έχει τελειώσει το γράφημα ενός πολυσελίδου κειμένου με τον τίτλο 'Ίστορία της Ίονιας Ακαδημίας: πρόθεσή του ήταν να τό φέρει στη δημοσιότητα, άφου προηγουμένα έκανε κάποιες προσθήκες ή βελτιώσεις. Παρά τή θούληρή του συγγραφέα, ή 'Ίστορία της Ίονιας Ακαδημίας έμεινε άνέκδοτη. Δεύτερες, φρονιμότερες και εύνότητες σκέψεις τόν έκαμαν άρχικά, ίσως, να αναβάλει τήν έκδοσή και τελικά να μή τήν πραγματοποιήσει ποτέ. Το χειρόγραφο, άνυπόγραφο, έμεινε άνάμεσα στ' άλλα χαρτιά τών Ίακωβάτων στό Ληξούρι.»

Τά «Δρακόπιτα» τής ΝΔ Εύβοιας. Συμβολή στήν άρχαιολογική, τήν τυπολογία και τήν μορφολογία τους.

Ν. Κ. Μουτσόπουλος,
Η Έπισημονική Έπιτροπή τής Πολυτεχνικής Σχολής, Τμήμα Άρχαιολογικών, Θεσσαλονίκη 1982.

Άπό τούς πρώτους Έλληνες μελετητές που άσχολούονται συστηματικά με τήν άρχαιολογική τών παρεδών αυτών κτισμάτων, ο Καθηγητής τής Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. δίνει στήν άρχή τής έργασίας του (478 σελ. και 157 πίν.) μία ιστορική άνασκόπηση τής μέχρι τώρα έρευνας γιά τή δρακόπιτα, πριν προβεί στή λεπτομερή περιγραφή και άποτύπωση του καθενός από αυτό. Σύμφωνα με τή συμπεράσματα του Ν.Μ. πρόκειται γιά λατρευτικά κτίσματα άφιερωμένα στό Δία και τήν Ήρα. Η έκδοση είναι πολύ έπιμελημένη και καλλισθητή, παρατηρούμε όμως πώς από παραδρομή τό όνομα του γεωλόγου Ίωαν. Παπαγεωργάκη, του όποιου οι έργασίες παραμένουν ξεχωριστές, αναφέρεται ώς Παπαγεωργίου. Επίσης γιά τή Λατομεία τής Ν. Εύβοιας βλ. σχετικό άρθρο στή Revue Archéologique 1980, 2.

Έλληνική κοινωνία και οικονομία, ιη και ιθ αιώνας: Ύποθέσεις και προσεγγίσεις.

Στ. Άσδραχάς,
Έκδ. Έρμής, Άθήνα 1982

«Τά κείμενα που συγκεντρώνονται σ' αυτόν εδώ τόν τόμο έχουν γραφεί μέσα σέ μία δεκαπενταετία: έχουν να κάνουν με θεματολογία άνομοεθιδή και, έπιπρόσθετα, άντιμετωπίζουν τήν ιστορική μαρτυρία με τρόπο διαφορετικούς: όλα αυτά, βέβαια, δέν έξυπηρετούν τή σύνθεσή απ' όπου και τό θάρος του τίτλου πέφτει στήν έπεξήγηση - «υποθέσεις και προσεγγίσεις». Άπό τά κείμενα, πάλι, του τόμου αυτού, όρισμένα μόνο, κυρίως εκείνα του πρώτου μέρους, άνταποκρίνονται στήν πρώτη από τίσ δύο έννοιες τής έπεξήγησης. Δύσκολο, λοιπόν, να βρεθεί κάποια συνεκτική γραμμή που να τά διατρέχει, τόσο στό επίπεδο τής μεθοδολογίας όσο και σ' εκείνη τής θεματολογίας, άν δέν είναι ή διάχυτη συνείδηση γιά τό συνεχές του ιστορικού χώρου και γιά τήν πολυμορφία τής μεθόδου τής ιστορικής έρευνας. Σπεύδω να πω ότι δέ μου πέρασε μία στιγμή από τό νου ότι τά άντικείμενα αυτών τών γραπτών είναι ικανά να υποδείξουν κόν τά μεγάλα πεδία που καλούν τόν ιστορικό του νεώτερου έλληνισμού, τά ίδια που καλούν κάθε ιστορικό όποιασδήποτε περιόδου και όποιοσδήποτε ανθρώπινο συνούλο.»

Η Νεολιθική και ή Πρωτοελλαδική Ι στήν Εύβοια

Άδαμάντιος Σάμψων

Άρχείο Εύβοϊκών Μελετών, Έταιρεία Εύβοϊκών Σπουδών, Άθήνα 1981

Τό βιβλίο του έπιμελητή Άρχαιολόγων Α. Σάμψων, που άποτελεί και τή διδακτορική του διατριβή, βασίζεται σέ έντελώς καινούριο υλικό, τό όποιο προήλθε από άνασκαφές και έπιφανειακή έρευνα του συγγραφέα. Η διαπραγμάτευση του θέματος γίνεται με άναλυτική εξέταση του προϊστορικού υλικού, που έχει όμως σκοπό τήν ένταξη του μέσα σέ γνωστά πλαίσια και τή διαμόρφωση μιας συνθετικής εικόνας τής ζωής στήν Εύβοια στους πρώιμους αυτούς χρόνους. Έξετάζονται, έκτός

άπό τήν κεραμική, που άποτελεί τό πιο πλούσιο υλικό, τά λίθινα σκεύη και έργαλεία καθώς και τά όστρεα. Επίσης μελετάται ή γεωμορφολογία τών διαφόρων περιοχών τής Εύβοιας, στίς όποιες υπάρχει προϊστορική κατοίκηση και ή έπιλοκή χώρων έγκατάστασης σέ άμεση σχέση με τό φυσικό περιβάλλον.

Η Νεολιθική περίοδος, που μέχρι τελευταία ήταν σχεδόν άγνωστη στήν Εύβοια, άποκτά καθορισμένη μορφή και χωρίζεται σέ πέντε φάσεις. Ο πολιτισμός τής Νεολιθικής ένών στά πρώμα στάδια δείχνει μία όπομόνωση, από τά μέσα τής 5ης χιλιετίας έχει ιδιαίτερες σχέσεις με τήν κεντρική Έλλάδα και Πελοπόννησο, και στίς τελικές νεολιθικές φάσεις άποτελεί άναπόσπαστο μέρος ένός «αιγαϊκού νεολιθικού πολιτισμού». Με τήν έργασία αυτή φωτίζεται ή Πρωτοελλαδική Ι, που τό πρώιμο τμήμα τής συνδέεται άμεσα με τή Νεολιθική. Πρόκειται γιά μία μεταβητική περίοδο, που στό μεγαλύτερο μέρος του έλληνικού χώρου είναι άγνωστη. Η χρονολόγηση τών προϊστορικών φάσεων, που καταλαμβάνουν τρεις χιλιετίες, είναι συγκριτική και γίνεται σέ συσχέτισμό με άλλους πολιτισμούς του έλληνικού χώρου, τής Βαλκανικής και τής Μ. Άσίας.

Γενικά πρόκειται γιά σοβαρή έπισημονική μελέτη και μία νέα συνθετική έργασία του συγγραφέα, που μέχρι σήμερα έχει δώσει κι άλλα βιβλία και μελέτες γιά τήν Εύβοια και τίσ Βόρειες Σποράδες.

Δοκίμιο γιά τήν άρχαιολογική νομοθεσία

Βασ. Χ. Πετράκος,

ΤΑΠ, Άθήνα 1982

Στό βιβλίο αυτό ο Έφορος Άρχαιολόγων Β. Πετράκος εξέταζει τήν ιστορία τής Άρχαιολογικής Ύπηρεσίας από τήν άποψη τής νομοθετικής τής δραστηριότητας. Στίς 220 σελίδες του βιβλίου, σχολιάζονται οι κυριότεροι νόμοι και διατάγματα από τήν έποχή του Καποδιστρια που έχουν σχέση με τήν προστασία τών άρχαίων, τήν όργάνωση και λειτουργία τής Άρχαιολογικής Ύπηρεσίας, αλλά με τή δραστηριότητα και προφορά τών διαφόρων ύπηρεσιακών όργάνων. Νομοθετικά κείμενα γιά τήν άρχαιολογία, τήν έξαγωγή τών άρχαίων κ.ά. δίνουν τήν εύκαι-

ρία να συγκρίνει κανείς την εξέλιξη της αρχαιολογικής νομοθεσίας, απόρροια της επέμβασης και φροντίδας των εκάστοτε κυβερνήσεων για την πολιτιστική μας κληρονομιά.

‘Η τετράπολη του Μαραθώνα, Συμβολή στην αναθεώρηση των Δήμων και της μάχης

Κώστα Φ. Φωτίου, ‘Αθίνα 1982

‘Η μάχη του Μαραθώνα αποτελεί ένα από τά πιό ένδοξα γεγονότα της ελληνικής ιστορίας με τό όποιο ασχολήθηκαν πολλοί μελετητές, ‘Ελληνες και ξένοι. ‘Όλοι πήγαμε κάποτε στην παραλία του Μαραθώνα και άνεθίκαμε στόν «Τύμβο» γιά νά γνωρίσουμε τόν τάφο τών ‘Αθηναίων και νά δούμε τό πεδίο της μάχης. ‘Ότσοο, ύπθρξαν αυτά τά πραγματικά μνημεία της μάχης; ‘Ο ‘Ηρόδοτος δέν άναφέρει πού έγινε ή μάχη, γράφει μόνο ότι ή παράταξη τών ‘Αθηναίων έγινε κοντά στό τέμενος του ‘Ηρακλή. ‘Αφού όμως τό ‘Ηρακλείο δέν έχει έντοπιστεί ή θέση της μάχης παραμένει άγνωση.

‘Όσα λοιπόν ξέρουμε, τά όφείλουμε στις ύποθέσεις τών πρώτων έρευνήτών Λεκάη, Στάη κ.ά. πού ταύτιστα αύθάρητα δέν τύμβο (90-100 αϊ. π.Χ.) με τόν τάφο τών ‘Αθηναίων. Στή μελέτη αυτή, πού άποτελεί και τη διδακτορική διατριβή τού συγγραφέα, παρουσιάζονται τά άγνιστα ως τώρα αρχαιολογικά λείψανα (οικισμοί, ιερά, τείχη, ποιμενικές έγκαταστάσεις, πηγές, δρόμοι κλπ.) τών όρεινών περιοχών της ΒΑ ‘Αττικής. Με άφετηρία τά λείψανα, τίς φιλολογικές και έπιγραφικές πηγές, τά δεδομένα τών μέχρι τώρα άνασκαφών και τά οικολογικά προβλήματα άποδεικνύει ό συγγραφέας ότι: 1) ‘Ο τύμβος δέν έχει σχέση με τη μάχη 2) Τά όρια του Μαραθώνα ήταν πολύ πλατύτερα από τά σημερινά, άρχίζαν από Νταού-Πεντέλη και έφταναν ως Βαρνάβα 3) ‘Ο Δήμος Μαραθώνα θρικόταν στό άνατολικό της Στρατάς, έκει πού θρήσκε ή έπιγραφή ‘Ημερολόγιο θυσιών τών Μαραθωνίων, και στόν Προφήτη ‘Ηλια κοντά θρικόταν τό στρατόπεδο τών ‘Αθηναίων 4) ‘Η πύλη του ‘Ηρώδης, στη Μάντρα της Γριάς, θεβαίνωι τη θέση του Δήμου Μαραθώνα 5) ‘Η μάχη έγινε στην Αύλώνα, δίπλα στό Βρανά. Τά πορίσματα συνοδεύουν χάρτες, σχέδια και πολλοί πίνακες τών άγνιστων λείψανων.

ΕΚΘΕΣΗ

— Ρωμαϊκή μαρμαρίνη προτομή νεαρού κοριτσιού, Μουσείο του Neuchâtel.

‘Ελληνικό και Ρωμαϊκό πορτραίτο στη Βέρνη.

Φέτος συμπληρώνονται 25 χρόνια από τήν ίδρυση τού ‘Αρχαιολογικού τμήματος τού Πανεπιστημίου της Βέρνης. Τό γεγονός αυτό γιορτάζεται με μία έκθεση σχετικά με τό κύριο θέμα της έρευνας τού τμήματος αυτού: Πορτραίτο στην κλασική αρχαιότητα.

‘Η έκθεση αυτή τών ελληνικών και ρωμαϊκών πορτραίτων από συλλογές της ‘Ελβετίας, έχει στόχο όχι μόνο να παρουσιάσει τη δραστηριότητα τού τμήματος αυτού αλλά συγχρόως νά άνοιξει στόν έπισκέπτη ένα δρόμο στόν μαγευτικό κόσμο της αρχαιότητας.

‘Η έκθεση παρουσιάζει πορτραίτα όχι μόνο προσωπικότητων αλλά και άνωνύμων ανθρώπων και άκόμα παιδιών.

‘Ανάμεσα στό 150 περίπου πορτραίτα ύπάρχουν έξοχα έργα από μάρμαρο, χαλκό και χρυσό καθώς και παραδείγματα από τά σπάνια ρωμαϊοαγγιπτικά ζωγραφικά πορτραίτα καθώς και μικρογραφίες φυλοτεχνιμένες σε ήμιπολύτιμους λίθους μαζί με μία σειρά νομισματικών πορτραίτων.

Στά πλαίσια της έκθεσης έγινε έπίσης (8 - 11) ένα Διεθνές Συμπόσιο με θέμα «‘Ελληνικό και Ρωμαϊκό πορτραίτο».

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΕΣ

Πρός τό περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ Κύριοι.

Σέ πρόσφατη επίσκεψή μου στη Σάμο είχα τήν εύκαιρία νά διαπιστώσω μία θαρραλότητα πού διέπραξαν Νεοέλληνες: Στο Πυθαγόρειο, τοποθεσία της άρχαίας πρωτεύουσας της Σάμου (εικ. 1) επάνω σε τοίχο πού άνήκει σε άρχαίο ναό έχει κτισθεί τό έστιατόριο (‘Αστερίας) ξενοδοχειακού συγκροτήματος (εικ. 2) με έμφαση νά παρουσιάσει νά κρυφτούν οι κατασκευασμένοι λίθοι (εικ. 3, έχει φυτευθεί «μουζάκι», χαμηλή και πυκνή πρασινάδα). Τά όνόματα τών ύπευθύνων εύκολα μπορείτε νά τά μάθετε. Αυτό τό όποιο έπιθυμώ είναι νά έπιστήσω τήν προσηγή της Πολιτείας στό γεγονός ότι άκόμη μια «θαρραλότητα» μπορεί νά «διορθωθεί».

Εύχαριστώ
Νέλλα Παπαοικόνου
Φιλολόγος

‘Αγαπητή Α.

Μέ χαρά διαβάζω τη στήλη «Νεοελληνικές θαρραλότητες» πού, χωρίς νά θίγει κανέναν, τοποθετεί τόσο όρθά τό πρόβλημα της σωστής συμπεριφοράς απέναντι στην κληρονομιά μας.

Στην προσπάθειά σου έτούτη θέλω κι εγώ νά βοηθήσω:

αρχαιολογία

Χτισμένο το 1834 (έτος αποπεράτωσης), το πρώτο Έθνικo Τυπογραφείο βρίσκεται ανάμεσα στην οδό 'Αράκη και την οδό Ζανταρόζα. Τό, σχεδόν μοναδικό, πρώτο-οδωνικό έτους το κτίριο κινδυνεύει να καταστραφεί προκειμένου να δημιουργηθεί στη θέση του ένα παρκάκι.

Γιατί όμως να μη συντηρηθεί το όμορφο κτίσμα, να φυτευτεί η αλήτη του και να χρησιμεύει στη στέγαση ΜΟΥΣΕΙΟΥ της ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ (υπήρξε το πρώτο Έθν. Τυπογραφείο) και, αν ο χώρος τό επιτρέψει, και ενός μικρού ΜΟΥΣΕΙΟΥ της ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (λόγω της σύγχρονης του χρήσης: στεγάσει τό Πρωτοδικείο) πού θά περιέχει ψηφιαδικά της αρχαιότητας, μεσαιωνικά φινιμένα, νομικά έγγραφα της νεότερης περιόδου και διάφορα «μυσειακά όργανα» πού, κατά καιρούς, χρησιμοποιήθηκαν από τί δικαιοσύνη κ.ά. Έτσι θά επιτευχθεί τόσο η δημιουργία δύο ΝΕΟΝ μουσείων όσο και η όργάνωση ενός χώρου ξεκούρασης (στην κεντρική αλήτη πού θά φυτευτεί και θά άποκτήσει παγκάκια) στό κέντρο της 'Αθήνας.

(Γιά στοιχεία βλ. Μπίρης, Αί 'Αθήναι, σ. 73 και 'Εφημερίς 1837, σ. 156-7).

Ευχαριστώ για τί φιλοξενία
Ντίνας Κακούρη
Ζωγράφος

Μέ ιδιαίτερα χαρά διάβασα στό Βήμα της Κυριακής - 'Εβδομάδα - 5 - 11 Δεκεμβρίου 1982, σελ. 12 - 13 πώς τό κτίριο του Έθν. Τυπογραφείου θά διατηρηθεί.

Νίκαια, 13/10/82

'Αγαπητοί κύριοι,
'Αφορμή γι' αυτό τό γράμμα πήρα από τίς 4 πρόσφατες κλοπές έργων τέχνης στην 'Ελλάδα (βλ. ληψίμοσ από Κεραμεικό, εικόνα από τό Βυζαντινό Μουσείο, εικόνας από συλλογή στην Γλυφάδα και εικόνας από την μονή του Προδρόμου στό Σταυροδρόμι 'Ιωαννίνων).

'Αφιερώω λοιπόν τό παρακάτω στην στήλη σας "νεοελληνικές βαρβαρότητες" μέ την έλπιδα ότι από δω και πέρα οι αρχαιολογικοί μας χώροι και τά μουσεία μας θά τύχουν καλύτερης μεταχειρίσεως.

Και πρώτα άπ' όλα πώς είναι δυνατόν να άπαιτούμε από τόν κάθε

άπό έλληνα πολίτη να προστατεύσει την πολιτιστική του κληρονομία στην στιγμή πού παίρνει τό «καλό παράδειγμα» από τό ίδιο τό κράτος: 4 κλοπές μέσα σε λίγες μέρες είναι πάρα πολλές. Πώς είναι δυνατόν να άπαιτούμε να μέν έπιστραφούν οι έλληνικές αρχαιότητες άπ' Έξω την στιγμή πού έμεις καταστρέφουμε αυτές πού έχουμε εδώ;

Μιά άπλή βόλτα στα ελληνικά μουσεία θά μάς πείσει για τό λόγο τό άσφαλές. Δέν μιλάω θέβεια για τά μικρά ή τά επαρχιακά μουσεία, όπου ή κατάσταση είναι τελείως άπαράδεκτη (πρόκειται για άποθήκες - ύγρους τάφους των αρχαίων όπου πού έλάχιστα καταστρέφονται παρά προστατεύονται) άλλα για τά μεγάλα, την βιτρίνα μας αν θέλετε.

Και πρώτα άπ' όλα τό 'Εθνικό. 'Αρχιζοντας από τόν τρόπο έκθεσης των αντικειμένων. 'Η έκθεση είναι τελείως παλιά, μιά και είχε γίνει μέ τά κριτήρια πού ίσχυαν πριν 30 περίπου χρόνια. Έκτός αυτού όμως τό 'Εθνικό Μουσείο θυμίζει λίγο πού άποθήκη και σέ ορισμένες περιπτώσεις, άν μη τί άλλα ψιλκατζίδικο πού έχει άπ' όλα (βλ. κυρίως μυκηναϊκή και κυκλαδική αίθουσα).

Σπάνια βρίσκονται όλες οι αίθουσες άνοχτες στό κοινό, οι μισές από την συλλογή χαλκών είναι κλειστές, την ρωμαϊκή συλλογή μπορούμε να θαυμάσουμε (!!!) από τίς διάφορες δημοσιεύσεις σε έπιστημονικά περιοδικά - για όποιον τίς διαβάξει - ενώ τό άνοιγμα της αιγυπτιακής συλλογής πού είχε προγραμματιστεί για φέτος παραβλήθηκε στις έλληνικές καλένδες.

'Όσο άφορά ένα από τά σπουδαιότερα άποκτήματα του μουσείου, την Νίκη των Μεγάρων, αυτή την θαυμάζουν στα ύπνογια οι άρχάνες και τά παντάρια.

Περνώντας τώρα στό Μουσείο της 'Ακρόπολης, εκεί ή κατάσταση είναι πού σβαφάρ. 'Η έλλειψη φυλακτικού προσωπικού έχει άφήσει ήδη τά ίχνη της τά πόδια της κόρης άρ. 136 (θραυσία αγάλματος 'Αθηνάς) και σέ πολλά άλλα αγάλματα πού φαίνεται άρέσουν τόσο πού στόις τουρίστες να τά χαιδέουν. Ίχνη (γυαλιστερή θρώμα πάνω στό μάρμα άρ. 19 (1456) σελ. 8/4/82 για την 'Αφροδίτη της Μήλου) πού άμφιβόλλω άν μπορούν να φύγουν, σε δόξα της προστασίας πού παρέχουμε στα άρχαία

μας, 'Αλήθεια δέν θά μπορούσαν να μπουν και στις ύπόλοιπες αίθουσες τό μουσείο κινγκλιδώματα, όπως στην αίθουσα του αίσθητρού ρυθμού, για να προστατευονται καλύτερα τά γλυπτά από τίς βωπιές των τουριστών, μιά και όπως να τό κάνουμε οι άλλες επιγραφές «μην άγγίζετε» δέν έκπληρώνουν τόν σκοπό τους;

'Η κατάσταση θέβεια δέν είναι καλύτερη ούτε στό Μουσείο Μπενάκη (όπου όμως ή έκθεση είναι κάπως πού εύπρόσωπη) ούτε στό Βυζαντινό (πρόσφατη κλοπή εικόνας). Φυσικά ή κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη.

'Εξ άλλου ή κατονομασία είναι ένα άλλο χαρακτηριστικό των ελληνικών μουσείων και δεικνύει τόν τρόπο μέ τόν όποιο άντιμετωπίζονται. Χτυπητό παράδειγμα τό Μουσείο του 'Ηρακλείου, τό μεγαλύτερο μουσείο ψιλκατζίδικο στην 'Ελλάδα (μέ την έννοια τό ένα πάνω στό άλλο), όπου ή έκθεση, τά χρώματα των τοίχων (τοπικό χρώμα;) και ή γενική άφροντισία πού επικρατεί εκεί είναι τό λιγότερο άπαράδεκτη για τό 2ο μουσείο σε μέγεθος και σπουδαιότητα της 'Ελλάδας.

Δέν θά ήθελα να έπεκταθώ πού πολύ. 'Από τά παραπάνω (άπλά ένδεικτικά της κατάστασης) όμως θγαίνει τό συμπέρασμα ότι κάθε άλλο παρά προστατευμένη είναι ή πολιτιστική μας κληρονομιά μέσα στα μουσεία. Γιατί δέν άρκει να βρούμε μόνο τό αντικείμενο και να τό τοποθετήσουμε μέσα σε 4 τοίχους. 'Η προστασία του άρχίζει από εκεί και παρα. Προστασία, πού φυσικά στην 'Ελλάδα για τό μεγαλύτερο ποσοστό των περιπτώσεων είναι άνύπαρκτη.

Τελειώνοντας θά ήθελα να τονίσω ότι ή κατάσταση δέν είναι καλύτερη ούτε στους αρχαιολογικούς χώρους (θέλετε τό σπrial - πρόσφατο - της 'Ακαδημίας Πλάτωνος). Θά ήθελα να έπιλέξω ότι ή μιά κάποια κίνηση πού απαιτείται τώρα τελευταία στους Δελφούς και στην 'Ολυμπία, για την προστασία των χώρων θά έπεκταθεί και σε άλλους αρχαιολογικούς χώρους λιγότερο γνωστούς, όπως στο 'Αμφιαράειο του 'Γρωπού, στην άρχαία Θήρα και άλλου.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία
Φιλικά
Σαθουολιδής Μάριος
Ξεναός